

سوالات متن درس 14 مطالعات اجتماعی هشتم

- 1- چرا از میان سه سلسله ترک تبار ، سلجوقیان مهم تر بودند؟
الف - تأثیر در تحولات ایران و سایر سرزمین های اسلامی
ب - وسعت قلمرو
- 2- تشکیلات اداری و حکومتی سلجوقیان برگرفته از کدام سلسله ها بود؟
برگرفته از سامانیان و غزنویان - البته تشکیلات آن دوره ها نیز برگرفته از نظام اداری و حکومتی ایران باستان بود
- 3- در دوره سلجوقیان چه کسی قدرت معنوی و چه کسی قدرت سیاسی و نظامی داشت؟
در رأس حکومت سلجوقی، سلطان قرار داشت .در آن دوره، خلیفه عباسی بیشتر ریاست معنوی و دینی داشت و قدرت سیاسی و نظامی در اختیار سلاطین بود.
- 4- چرا سلاطین سلجوقی سعی می کردند خود را مطیع و پشتیبان خلیفه نشان دهند؟
سلاطین سعی می کردند برای مشروعیت بخشیدن به حکومت خود و جلب نظر مردم، خود را مطیع و پشتیبان دستگاه خلافت نشان دهند.
- 5- ویژگی شاهان دوره سلجوقی چه بود؟
اگرچه شاهان در امور مختلف با وزرا مشورت می کردند اما رأی و نظر آنها مافوق همه بود. در این دوره نیز سلاطین با ظلم و خودکامگی حکومت می کردند و منتقدان و مخالفان خود را به سختی مجازات می کردند .سلاطین زندگی پرتجملی داشتند و صاحب املاک و ثروت زیادی بودند.
- 6- چرا سلجوقیان به وجود وزیران ایرانی برای اداره کشور نیازمند بودند ؟
سلجوقیان، مردمانی گله دار(دامدار) و بیابا نگرد بودند که با زور شمشیر، امور سیاسی و نظامی را در اختیار گرفتند، آنها از شهرنشینی و کشورداری بی خبر بودند و برای اداره قلمرو پهناور خود ناگزیر شدند از وزیران ایرانی استفاده کنند.
- 7- دو تن از وزیران مهم سلجوقیان را نام ببرید.
عمیدالملک گندری - وزیر سلطان طغرل نقشی مؤثر در موفقیت های این سلطان داشت .

خواجه نظام الملک - وزیر آلب ارسلان و ملکشاه نیز چنان قدرت و نفوذی داشت که کمتر کاری بدون صلاحدید و مشورت او انجام می گرفت.

8- تنظیم رابطه سلطان با خلیفه و دیگر فرمانروایان از وظایف چه کسی بود؟

از وظایف وزیران

9- دوره سلجوقیان از چه نظر از دوره های برجسته تاریخ ایران محسوب می شود؟

از نظر گسترش دانش و هنر و ادب

10- خواجه نظام الملک چه مداری را بنیان گذاشت؟ مهمترین آنها در کدام شهرها بودند؟

مدارس نظامیه

مهم ترین آنها نظامیه های نیشابور، اصفهان و بغداد بودند. او اموال و املاک زیادی را وقف این مدارس کرد.

11- ویژگی مدارس نظامیه چه بود؟

به مدرسان، مدیران و کارکنان نظامیه ها، حقوق پرداخت می شد. این مدارس، مقررات خاصی داشتند و استادان و شاگردان با دقت خاصی گزینش می شدند و رقابت شدیدی برای رسیدن به مقام استادی در این مدارس وجود داشت.

12- دو تن از اساتید و دانش آموختگان مدارس نظامیه را نام ببرید.

امام محمد غزالی، عالم بزرگ ایرانی از استادان نظامیه بود.

سعدی، شاعر معروف نیز از دانش آموختگان مدارس نظامیه بود.

13- در آستانه هجوم مغول ها کدام منطقه بزرگترین مرکز علمی و ادبی و مذهبی ایران بود؟ چرا؟

خراسان - زیرا در آن زمان در شهرهای خراسان بیش از سایر مناطق ایران مدرسه وجود داشت؛

14- زبان و ادب فارسی در دوران غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان چه جایگاهی داشت؟

در هر سه دوره زبان و ادب فارسی مورد توجه و حمایت قرار گرفت و روز به روز علاقه به گسترش این زبان بیشتر شد. زبان فارسی با حمله محمود غزنوی در هند، و با توسعه قلمرو توسط سلجوقیان در آسیای صغیر رواج یافت. به دنبال تغییر زبان از عربی به فارسی برای نوشتن نامه ها و فرما نهادهای حکومتی در دوره سلجوقی تعداد بیشتری از مورخان و دانشمندان علاقه مند به نوشتن کتاب های خود به زبان فارسی شدند (در قرن های پنجم و ششم هجری، زبان ترکی که زبان فرمانروایان بود، نیز در ایران رواج پیدا کرد و برخیز واژه های آن به زبان فارسی راه یافت).

15- چه چیز سبب گسترش شهر و شهرنشینی در دوره سلجوقی شد؟ و کدام شهرها پایتخت سلجوقیان بودند؟

آرامش و رونق بازرگانی، سبب گسترش شهر و شهرنشینی و به وجود آمدن شهرهای بزرگ و پرجمعیت شد.

پایتختهای سلجوقیان: ری، نیشابور و اصفهان

16- ویژگی معماری در دوره سلجوقی چه بود و چگونه به اوج شکوفایی خود رسید؟

در ساختن مساجد ایرانی، ابتکار خاصی به کار رفت و حیاط و چهار ایوان اطراف آن معمول گردید.

در ساختن انواع گنبدها، بر جها و مناره ها، کاروانسراها و مدارس نیز الگوهای جدیدی در معماری به کار گرفته شد.

در قرنهای پنجم تا هفتم هجری، «آجرکاری» و «کاشی کاری» در بناها به اوج زیبایی و شکوفایی رسید. کاشی کاری از ابتکارات مهم معماران ایرانی برای تزئین بناها بود.

17- نمونه هایی از نشانه های گسترش هنر در دوره سلجوقی را ذکر کنید .

- ظروف زرین فام یا طلایی که با نقش و نگارهای مختلف تزئین شده

- ساختن جلد کتاب از چرم و نقش انداختن بر روی آن

- ساختن ظروف سفالین لعابدار و بدون لعاب

- خوشنویسی

- فلزکاری

- تذهیب